

คาดการณ์ความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2560/61

การคาดการณ์ภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร เป็นการคาดการณ์โอกาสที่จะเกิดความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตรล่วงหน้า เพื่อใช้ในการจัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งเกษตรกรควรหลีกเลี่ยงการเพาะปลูกในพื้นที่นั้นๆ สำหรับการเกิดความแห้งแล้งของประเทศไทยจะเกิดขึ้น 2 ช่วง : คือ ต.ค.- พ.ค. ซึ่งเป็นช่วงฤดูแล้ง ความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นประจำทุกปี กับ และช่วง มิ.ย.- ก.ค. จะเกิดจากฝนทิ้งช่วงและเกิดขึ้นเฉพาะบางพื้นที่ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์ความแห้งแล้งประกอบด้วย;

1. ข้อมูลเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงกายภาพแสดงถึงความเสี่ยงต่อการเกิดความแห้งแล้ง
2. ข้อมูลสถิติพื้นที่ประสบความแห้งแล้ง
3. ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงความแห้งแล้งด้านอุตุนิยมวิทยา
4. ข้อมูลและปัจจัยแวดล้อมอื่นที่สำคัญได้แก่ ปริมาณน้ำที่พืชต้องการใช้ตลอดอายุ และ

ปริมาณน้ำต้นทุน

โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์โดยใช้วิธีการถ่วงน้ำหนักจากปัจจัยต่างๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณฝนและปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ พบว่าในปี 2560 ปริมาณฝนและปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และมีปริมาณมากกว่าปี 2559 และจากการคาดการณ์พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสเกิดความแห้งแล้งในช่วงปี 2560/61 พบว่าสถานการณ์ภัยแล้งมีแนวโน้มที่ไม่รุนแรง แต่ยังคงมีบางพื้นที่ที่อาจจะประสบปัญหาภัยแล้งได้ โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝนเป็นหลักซึ่งจะมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำนาปรัง และยังคงส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชผลผลิตในพืชอายุยาว เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น เป็นต้น ซึ่งจากการคาดการณ์พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสเกิดความแห้งแล้งในช่วงปี 2560/61 พบว่าพื้นที่ทำการเกษตรจะประสบความแห้งแล้งรวม 47 จังหวัด คิดเป็นเนื้อที่ 3.82 ล้านไร่ ได้แก่

1. ภาคเหนือ พื้นที่เกษตรที่จะประสบความแห้งแล้งใน 16 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิษณุโลก ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และ อุทัยธานี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 0.37 ล้านไร่

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เกษตรที่จะประสบความแห้งแล้งใน 14 จังหวัด ประกอบด้วย เลย ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุดรธานี และอุบลราชธานี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 2.42 ล้านไร่

3. ภาคกลาง พื้นที่เกษตรที่จะประสบความแห้งแล้งใน 8 จังหวัด ประกอบด้วย เพชรบุรี กาญจนบุรี นครนายก ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี ลพบุรี สระบุรี และสุพรรณบุรี คิดเป็นพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 0.60 ล้านไร่

4. ภาคตะวันออก พื้นที่เกษตรที่จะประสบความแห้งแล้งใน 6 จังหวัด ประกอบด้วย จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 0.36 ล้านไร่

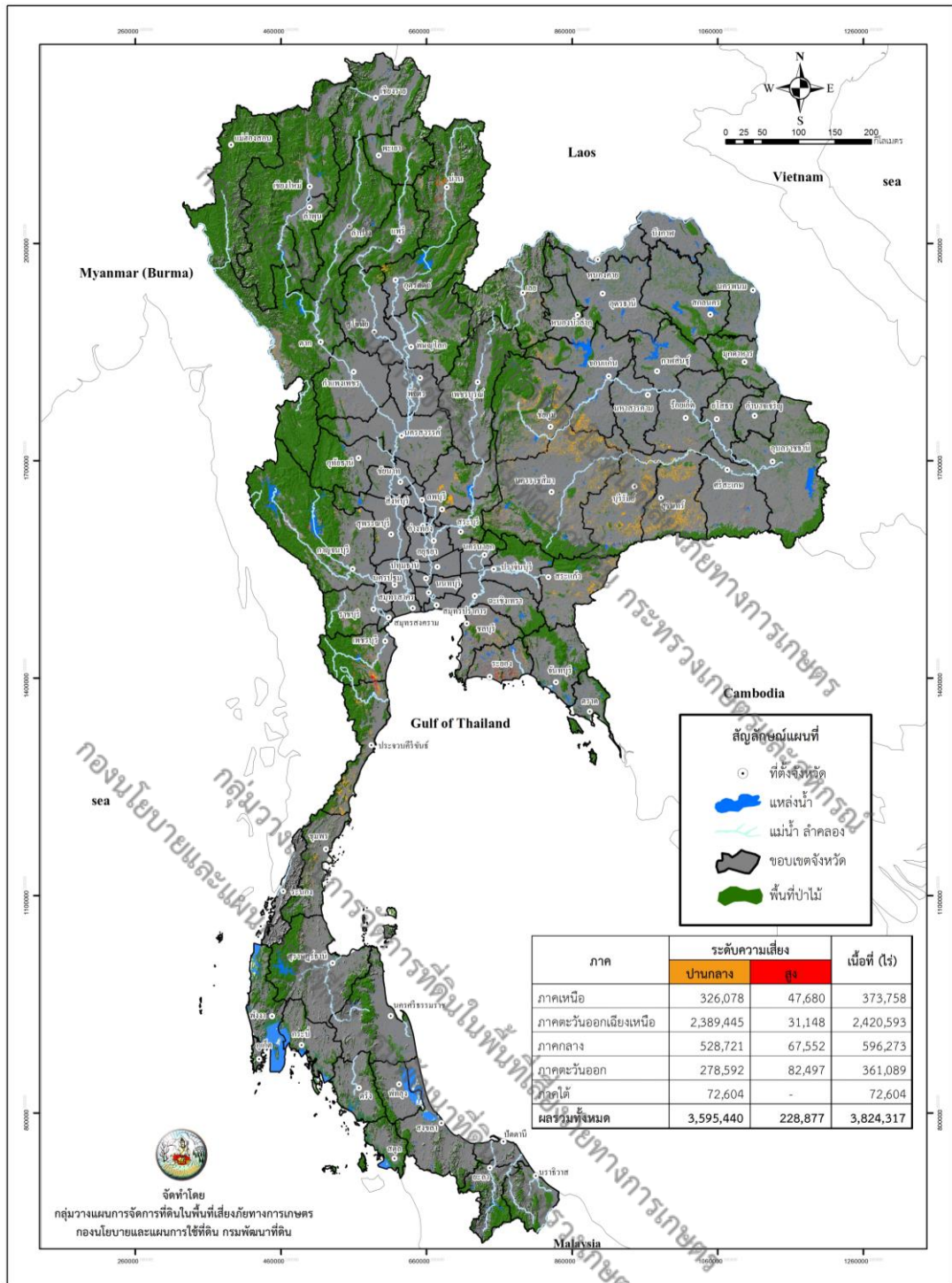
5. ภาคใต้ พื้นที่เกษตรที่จะประสบความแห้งแล้งใน 3 จังหวัด ประกอบด้วย ชุมพร ระนอง และสุราษฎร์ธานี คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 0.07 ล้านไร่

* ทั้งนี้จังหวัดที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ* คาดว่าจะประสบความแห้งแล้งในพื้นที่เกษตรเป็นบริเวณกว้างส่งผลให้น้ำไม่เพียงพอต่อการทำนาปรัง และพืชไร่ ทำให้พืชตายได้ และส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของไม้ผล ไม้ยืนต้น ผลผลิตลดลงมาก จำนวน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา และ เพชรบุรี

ตารางที่ 1 ตารางแสดงพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2560/61 รายภาค

ภาค	จำนวนพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง			
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคเหนือ	16	106	359	373,758
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	14	134	777	2,420,593
ภาคกลาง	8	52	229	596,273
ภาคตะวันออก	6	36	174	361,089
ภาคใต้	3	11	53	72,604
ผลรวมทั้งหมด	47	339	1,592	3,824,317

แผนที่คาดการณ์พื้นที่ทำการเกษตรเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง ปี 2560/61

หมายเหตุ: การคาดการณ์ความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตรที่ได้จากการวิเคราะห์ เป็นการคาดหมายระยะยาว ใช้เพื่อการคาดการณ์สำหรับวางแผนเตรียมการรับมือ อาจมีการคาดเคลื่อนได้ ขึ้นอยู่กับความแปรปรวนของสภาพอากาศ และสถานการณ์ปรากฏการณ์เอลนีโญ/ลานีญา ซึ่งจะต้องมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

รูปที่ 1 แผนที่คาดการณ์พื้นที่ทำการเกษตรเสี่ยงต่อการเกิดภัยแล้ง ปี 2560/61

แนวทางการจัดการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากความแห้งแล้ง

ในพื้นที่เกษตรกรรม

พื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง เป็นพื้นที่ที่มีแนวโน้มในการขาดแคลนน้ำ ดังนั้นการจัดการเรื่องน้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะต้องให้มีการเก็บกักน้ำ การชะลอการไหลของน้ำ และการเพิ่มระยะเวลาการไหลของน้ำให้ยาวนานขึ้น เนื่องจากแหล่งที่มาของน้ำในประเทศไทย ได้รับน้ำจากน้ำฝนในช่วงฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พายุไต้ฝุ่น และดีเปรสชันที่พัดผ่าน ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม กรมพัฒนาที่ดินจึงมีแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อเก็บกักน้ำฝนไว้ใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดโดย

1. การกักเก็บน้ำไว้บนผิวดิน

เป็นการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำผิวดิน เพื่อให้เกษตรกรกักเก็บน้ำไว้ในช่วงแล้ง เป็นแหล่งน้ำสำรองในระยะฝนทิ้งช่วง ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำมากขึ้น และเป็นการช่วยเพิ่มระดับน้ำใต้ดินอีกด้วย ประกอบด้วย

- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- โครงการพัฒนาแหล่งน้ำชุมชน
- โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (1,260 ลบ.ม.)

เพื่อนำมาพัฒนาบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง โดยมีแนวทางการจัดการดังนี้

2. การเก็บน้ำไว้ใต้ดิน

2.1 การเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วยให้ดินเก็บกักน้ำได้มากขึ้น

2.2 การรณรงค์เฝ้าติดตามการเผาในพื้นที่เกษตร เพื่อลดการสูญเสียน้ำและสามารถใช้เศษวัสดุทางการเกษตรสำหรับคลุมดินลดการระเหยของน้ำ

2.3 รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อรักษาความชุ่มชื้นให้กับดินโดยการปลูกหญ้าแฝกรอบๆ ต้นไม้ผล หรือ รอบแปลงปลูกผัก ในช่วงหน้าแล้งให้ตัดใบหญ้าแฝก เพื่อลดการคายน้ำ ลดการใช้น้ำของหญ้าแฝก ใช้ใบคลุมโคนต้นไม้และแปลงผัก

2.4 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ช่วยในการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ ชะลอความเร็วของน้ำทำให้น้ำซึมลงดินเป็นน้ำใต้ดินเพื่อเติมให้กับแหล่งน้ำในพื้นที่ตอนล่าง ลดปริมาณตะกอนดินที่จะไปสะสมในแหล่งน้ำและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ

ข้อมูล ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2560

กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน